

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

5. Magis explicatur nostra sententia, & Doctorum autoritate fulcitur. Ex
part. 10. tract. addit. 2. res. etiam 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

vidensque passus sum abigi. Non puto has voces esse desperantis sed extremè potius dolentis. Sanè præter bellum, quod florentissimam Galliam exercuit, aliis etiam modis ad penam tractus est Franciscus. Posteritatem illius videmus extinctam. Henricus filius in publico spectaculo factus est Orbis spectaculum; Nepotes, dolor, Bellum, venenum, cultellus, ita breui absumpsit omnes, vt vna eademque ætas Valesiam gentem viderit, & summam, & propter fædus Turcicum nullam.] Hucusque Schonborner. Quod etiam notarunt post illum Philippus Hæno-nius *disf. polit. 13. n. 5. litter. A* Melchior Iunius in *quest. polit. 74. Arumæus ad auream Bullam discurs. 6. Thes. 7.* Peinhardus Koningh in *Thes. polit. part. 1. cap. 5. num. 82.* Carpzovius in *legem Regiam Germanorum cap. 6. sect. 3. num. 8.* Daniel Ottonus in *Dissertatione Iuridico Politica de Iure publico cap. 11.* Christophorus Befoldus in *Synopsi Politica doctrina lib. 1. p. 1. cap. 11. num. 7.* Andreas Magerus de Aduocacia Armata *cap. 7. num. 121.* & Martinus Rumelinus ad auream Bullam Caroli I V. *p. 2. diff. 4. n. 35.* Et de dicto foedere Francisci cum Solimano faciunt mentionem Bañez in *2. q. 40. art. 1. dub. 3.* Theodorus Reinkingk de Regimie seculari, & Ecclesiastico *lib. 2. class. 3. cap. 3. num. 69.* Hermannus Goehausen, *de iure publico. & priuato p. 2. Pet. 2. quæst. 10.* Genebrardus in *Chron. lib. 14. an. 15.* Bescarius in *Com. Rer. Gallic. libro 23 num. 22.* Bulengerius in *Histor. lib. 2. fol. 53.* & alij vbi supra; quos hic ad satietatem omnes adducere, volui; nam Auctor Anonymus *Vindictarum Gallia num. 23.* ausus est negare fœdus Francisci Galliarum Regis cum Solimano; ô impudentia!

6. Sed mira res, quòd mors Francisci tam terrificam non terrefecerit Henricum II. eius filium: nam post eius obitum statim ipse fœdus cum Solimano Turcarum Imperatore etiam contraxit contra Carolum V. vt obseruat Arumæus ad auream Bullam *discurs. 6. capit. 15. Thes. 8.* Et huius fœderis transumptum per extensum apponit Euerardus à Weihein Penniculum fœderatum *lib. 2. cap. 1. fol. mibi 230.* & Georgius Praudlaches in *Historia Pœficationum Austro Hispano Galliearum cap. 9. fol. mibi 51.* Quod quidem ego sine stoma cho legere nob potui: & ided rectè, vt testatur Arumæus *vbi supra*, & Carpzovius vbi supra in *legem Regiam Germanorum, capit. 6. sect. 3. num. 22.* Cancellarius Gallie, Henrico quantumvis petente, fœdus illud consignare noluit; sigillum non in hunc usum sibi creditum asserens. Itaque cum Carolus Gallie Rex, cognomento Simplex, velle se cum Nortmannis ethnicis inire fœdus; eorumque auxilio bellum gerere in consilio haberet, rectè Fulco Archiepiscopus Rhemensis Sacerdotali constantià ei restitit, grauissima epistola scripta, quam recitat Frodoardus *lib. 4. cap. 5.* vbi inter alia scribit. *Quis non expauescat, vos inimicorum Dei amicitiam velle, ac in eadem, & ruinam Christiani nominis Pagana arma, & fœdera suscipere detestanda? Nihil enim distat vtrum, quis se Pagani societ, an, abnegato Deo, Idola colat?* Et sane Carolus quandiu Fulconis consilia securus est, Deum habuisse adiutores; è contra post aliquot annos infidelium opera vtentem, vna cum libertate Regnum perdidisse, testatur Baronius *sub anno 923.* Quod etiam obseruauit Befoldus in *Dissertatione de fœderum Iure, cap. 4. num. 1.* Et ideo Vgo Grotius *de Iure Belli lib. 2. cap. 15. num. 11.* asserit, quod esset optandum hodie, vt Principes in animum admitterent liberam, & piam vocem dicti Archiepiscopi Fulconis, Carolum Simplem admonentis.

RESOL. V.

Magis explicatur nostra sententia, & Doctorum auctoritate fulcitur? Ex part. 10. tract. 2. addit. Rel. 5.

§. 1. VErùm ex superius dictis appetere patet, ea non solum procedere quando infideles, & hæretici aduocantur in auxilium fidelium; sed etiam, è conuerso, quando fideles militarent in auxilium infidelium, & hæreticorum, etiam supponendo iustitiam belli; Et ideo rectè, stantibus his, quæ superius probata sunt, Petrus Marchant in suo Tribunali Sacram. tom. 2. tract. 6. tit. 3. quæst. 1. dub. 4. fol. 343. statuit has duas propositiones: Quod vbiicumque periculum imminet salutis, aut peccati mortalis in fide, & moribus, siue obseruantia mandatorum Dei in militibus, vel communis tuinæ fidei Catholicæ, Templorum, &c. non liceat Catholicis Regibus, & Principibus subsidium mittere Principibus infidelibus, nec militi Catholico in talibus castris, militare. Similiter non licere Regi Catholico, siue Principibus Hæreticum militem auxiliarem adhibere, si per istos Ecclesiæ aliquid damnum inferatur, & credant se id prohibere non posse; non enim facienda sunt mala, vt eueniant quæ opinamur bona. Pericula autem, ait Marchant, quæ in huiusmodi militia ferè ex natura infidelitatis, vel hæreseos sequuntur, sunt. Quod apud infideles, vel hæreticos exercitum Religionis Catholicæ non sit liberum; ita vt Sacerdos, Capella, ordinaria Religionis Catholicæ exercitia, ne quidem inter legiones Catholicas habeantur, aut permittantur: vt modò in Holandia: in qua, etsi Legati Regum, & Principum domi, Religionis suæ exercitum habeant; nihilominus in exercitu, vbi sunt Gallorum Regimina, & Legiones, nullus Sacerdos, aut Capella, aut exercitum Religionis Catholicæ admittitur. Vnde nescio quid exculare possit Reges Catholicos, vt cum certo animarum periculo possint humanum subsidium præferre saluti subditorum; vbi Sacramentorū Pœnitentiæ, Eucharistiæ, extremæ Vnctionis, & aliorum medicorum, quæ tum necessaria; tum multà vtilia sunt, omnis illis copia deest.

2. Imminet periculum respectu fidelium, contra quos bellum geritur; dum ipsi subsidiis armorum Catholicorum opprimuntur in exercitio fidei Catholicæ, & Religionis, & in salutaribus operibus: templa non modo vastantur, sed sacrilegis operibus addiuntur; sacra violantur; Sacerdotes exulant, Virgines Deo sacræ vi opprimuntur; in Oppidis, & Ciuitatibus, in quibus à principio Christus, & fides Catholica floruit, plantatur Synagoga Satana: Nec excusatio illa prophana aliquid concludit; quod Catholicus miles id non intendat, quod per accidens id fiat, quod status politicus id attendere non debeat. Quis enim potest intentionem diuertere ab eo, quod data victoria certò, & infallibiliter fit, & fiet Principe, aut Republica hæretica vincente etsi non necessario physica necessitate; neque enim per accidens in re morali fieri dicuntur, quæ certo sunt, & consequuntur: Minus status politicus salutis statum, & Dei aras euertere, aut anteire debet, cum omnis potestas, sicuti à Deo est sic Deo subici necessario debeat.

3. Imminet periculum ratione prauæ conuersationis, & permixtionis perfidiæ hæreticæ cum vera Religione: Vnde, si non heretici, qui tamen sic conuersantur, vt plurimum sunt Athei, quæ pericula, & si non tot, nec tam magna; frequenter tamen eueniunt; siue cum Regum infidelium aduersus infideles est bellum, si Catholici milites suæ Religionis exercitiis vacare publicis in castris non permittantur: Siue, cum

cum Principes Catholici milites hæreticos, & infideles ad sua castra admittunt: nisi enim certa disciplina eos coerceat, etiam quæ fidei Catholice sunt non raro conculcant, & hæc omnia docet Marchant. ubi supra. Et quia Codex huius viri docti non ita facile invenitur, ponam etiam id, quod asserit in *Tractat. 2. tit. 2. sect. 6. quæst. 3. dub. 1. fol. 105.* sic itaque ait. Dicant quicquid volunt in hac Politici huius temporis, qui materiam status à materia fidei separare tentant. Vbi enim actiones ex circumstantiis certè concomitantibus hæresi coniunguntur, speculationes suas mihi suppeditabant, sed Praxis illas coram Deo, & Christo Iesu condemnat: Deus enim non irridetur. Explico exemplo, quod ipso experimento vidimus: Præstatum, iniquum auxilium, & arma hæreticis in materia civili, & status, seu Politicæ, Hæresi non fauimus. Hæresis enim à materia status feremur. Propositio speculationi concludit, si cum vniuersalibus, & Idæis Platonis in cornu Lunæ remaneat: Dic, age dum, mihi; Hæretico contra Catholicum auxilium præbes in materia status, & Politicæ, quem scis, & experitis, quocumque suis armis, & tuis auxiliariis Copiis pertingit, Christum, Ecclesiam, Fidem Catholicam aut expellere, aut perdere; Synagogam Satanae introducere, Tempia Sacra profanare, Sacerdotes fugare, aut opprimere: quin imò in tuis propriis Copiis auxiliariis, Sacerdotes, & Exercitium Catholicæ Religionis non permittere. Separa mihi ista in praxi: & cum illa sic certè, & infallibiliter contingant; vnum ab alio actu remoue, & intentionem tuam salua, si potes, eorum Deo, & hominibus. Quod si philosophari velis, agnosce: Quod qui scienter, & deliberatè ignem in domum iniicit quo se it infallibiliter arsuram, incendiarij culpam etiam coram iudice quolibet non enadet, & si allegaret milles se non intendisse domum comburere. Agnosce, quod qui scienter applicat causam, ex qua infallibiliter, & certè, & si non necessario effectus sequitur: effectus illi imputandus sit. Aut permittit, vt ardentem facem turæ barbæ applicem cum intentione non comburendi. Si Theologos consulas, qui aliter fortè respondeant; Atrioi sunt, & Pythones è ventre loquentes, non Theologi. Hæc Marchant, Frustra igitur asserimus causas dari, ob quas Reges fœdera cum hæreticis contrahant, illisque faucant; auxiliaque mittant Principibus, non quia hæreticis, sed quia principibus bellum, vt credunt, aliàs iustum gerentibus; in quo gerendo, si quid aduersus Religionem comitatur; esse id extra suam intentionem asserunt, atque contingere per accidens. Hoc argumentum ex superius dictis reicitur: & solide refellit illud nouissime doctus, & amicissimus Zipræus in *Indice lib. 4. cap. 11.* & in hiatu Cassani obstructo *lib. 3. cap. 3.*

RESOL. VI.

An Principes, inuendo fœdera cum Turcis, vel Hæreticis, incidunt in censuram Bullæ Cœnæ, vel saltem peccent mortaliter? Ex part. 10, tr. 2. addit. Ref. 6.

§. 1. Nec aduersus superius dicta valet dicere posse aliquos Principes fauere hæreticis, non vt hæretici sunt, sed tantum in materia civili, & politica, & idè in censuram Bullæ Cœnæ non incidere si quis eorum faueat Hæretico, non tanquam Hæretico, sed affectu à liquo humano, aut temporali, vt docet Toletus *lib. 1. cap. 19.* Sayrus de *Censur. lib. 3. cap. 5. num. 3.* Farinacius de *Hæresi, quæst. 1. & 2. n. 132.* Sanchez in *Somma lib. 2. c. 10. n. 5.* Bonacina *disp.*

2. de *Censuris, q. 5. punct. 3. n. 2.* Non inquam hoc valet dicere, sed contrarium sentiendum est, quia si auxilium impendis hæretico, cedens necessariò in hæresis fauorem, absolutè vis in executione hæresi illius fauere, quia fauor hæresis omninò consistit in illo auxilio præstito, neque impeditur ex alia vniuersaliori intentione, si eam fortè habeas: ergo verè dicendus es fauere hæretico, vt hæreticus est, quoties faues, illius hæresi. Secundò probatur ex variis textibus in tit. de Hæreticis in quibus solus fauor hæretico factus, cedens in fauorem hæreticæ prauitatis, at edicitur, vt fauoriam Hæresis constituat, neque alia intentio formalis requiritur. Cõstat hoc ex *cap. accusatus, §. Sacerdotes de Hæreticis in 6.* Vbi Sacerdotes, & alij Clerici impediunt Inquisitionis officium, compesci possunt tanquam fautores hæretici, cum non sit dubium, inquit textus, eos, ipsa facere in fauorem hæreticæ prauitatis. Item ex *cap. commissi*, vbi conferens beneficium hæretico cognito, etiam si consanguineus sit, priuatur beneficiis, & alias penas incurrit. Et idem est de recipiente ab hæretico, ex *cap. Quicumque*. Quia in his fauor hæresi præstat, etiam si non animo vltimatè, & formaliter illi fauendi fiant. Neque Doctores, quos allegat Sanchez, intentionem ipsius probant: solum enim dicunt necessarium esse ad fauoriam, vt hæretico faueas, vt hæreticus est: quod abudè præstat, quoties vis auxilium cedens in fauorem hæresis, illi præstare: vis enim tunc illi fauere, vt hæreticus est, etiam si non faueas illi, quia est hæreticus, sed quia est consanguineus. Et hæc omnia tenet, & docet Suarez de *fide disp. 24. sect. 1. num. 9.* & post illum Caltrus Palaus *tom. 1. tract. 4. disput. 3. punct. 5. num. 9.*

2. Sed dato, & non concessio quod in casu de quo loquimur, Principes non inciderent in censuras Bullæ, finiter tamen dicendum est peccare contra præceptum naturale: nam ad peccatum contra id, quod debeo Religioni Catholice, parum refert quod ego agam ex affectu contra fidem, si tamen ago id quod cedit contra fidem. Sicut ad peccatum iniustitiæ parum refert, quod non auferam alienam pecuniã ex effectu iniustitiæ, si tamen ex alio fine v.g. gula, vel auaritiæ eam aufero, idem enim nocuum in infero Catholice Ecclesiæ, quando faueo, & conseruo hæreticos ex affectu lucri, Amicitia, ac quando ex affectu erga hæresim: ergo in vtroque casu pecco grauitèr contra præceptum naturale quo debeo protegere Catholicam Religionem.

3. Nec obstat, si dicant se defendere, & fouere hæreticos, vt hac ratione caueant sibi, & tueantur se à Principe aliquo Catholico potentiori: hoc, inquam, non satisfacit, quia bonum commune Religionis; est ordinis valde superioris: ratio autem politica est multò inferior; quæ cum tanto Ecclesiæ Catholice detrimento non debet attendi. Docent enim Lessius *lib. 2. de Iustitia cap. 9. dub. 8. numer. 41.* Marquez in *Gubern. Christi lib. 1. cap. 8.* Cuença de sui defensione *lib. 4. quæst. 1. num. 13.* & Theologi communiter hominem prinatum qui à Principe iniuste inuaditur, non posse in sui defensionem Principem occidere, si ex morte Principis sequatur magnum Reipublicæ detrimentum, quia damnum illud publicum debet præferri iacturæ propriæ vitæ, Docent etiam Lessius *ibid. 9. num. 60.* & alij passim, non posse aliquem defendere se ab iniusto aggressore, si non potest aliter occidere aggressorem, nisi occidendo simul obiter infantem non baptizatum, quia salus spiritualis illius pueri debet anteponi iacturæ meæ vitæ corporalis. Videant nunc Principes, an debeat præferri ratio quadam politica, & timor humanus, quæra fingimus, iacturæ temporalis futuræ, & detrimento

Sup. hoc infra in Ref. 7. 8. Et non deieram, & in tom. 5. tr. 12. Ref. 21. §. Notandum est, prope finem à vers. Ex his inferatur.

Sup. hoc in tom. 8. tr. 5. Ref. 17.

Et sup. hac occasione aggressoris in tom. 8. tr. 5. ex doctrina Ref. 18. signanter §. Sed ego cursum in fin.